

Lagina Hekate Kutsal Alanından Üç Heykel Parçası¹

Özge ALTUN²

Öğr. Gör. Selçuk Üniversitesi Bozkır MYO Mimari Restorasyon

Programı, altunsavas58@hotmail.com

Savaş ALTUN

Selçuk Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, altunsavas58@hotmail.com

Öz: İhtişamlı bir giriş kapısına sahip, dört tarafı stoalarla çevrili Lagina Hekate Kutsal Alanı Türk Arkeoloji ve müzecilik tarihinin başlangıç noktalarından birisidir. Her bir cephesinde farklı bir konusun işlendiği frizleri Geç Hellenistik Dönem mimari kabartma örnekleri içinde ender rastlanan örneklerdendir. Ayrıca kazılar sonucunda bulunan mermer heykel ve heykel parçaları kutsal alanın Geç Hellenistik Dönem ve Roma Dönemine ait birçok heykeltıraşlık eserine ev sahipliği yaptığını göstermektedir.

Uzun yıllar Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan başkanlığında sürdürülen sistemli kazılar sonucu Lagina Hekate Kutsal Alanında hem bağımsız heykellere hem de kabartma heykeltıraşlık esere ait³ birçok mermer parça açığa çıkarılmıştır. Bu mermer heykel parçalarından 3 tanesi çalışmamızın konusunu oluşturmuştur. Bu parçalar bize kutsal alanda anatomik boyutlarda bağımsız heykellerin olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Buna ek olarak gösterdikleri işçilik olası tarihler sunmamızı mümkün kılarak kutsal alanda tapınım faaliyetlerinin devam sürecini göstermektedir. Eserlerin kaliteli işçiliği ve bize göre temsil ettikleri tanrı ve tanrıçalar kutsal alan içinde sadece Hekate'ye tapınılmadığını önermemizi mümkün kılar.

Antik Dönemde heykeltıraşlık eserleri sadece dekorasyon amaçlı kullanılan kültür ürünleri değildi. Bazı zamanlarda ait olduğu devletin gücünü açıkça ya da üstü kapalı olarak gösteren kompozisyonlar bazen ekonomik gücünü temsil eden anıtsal heykeller ve tanrılarına şükranlarını sunmak için yapılan eserler. Lagina Hekate Kutsal Alanı için olasılıkla iki durum geçerli idi. İlki gelenlerin kendilerini tanrıçanın huzurunda olduklarını hissetmelerini sağlayacak ve mistik bir hava kazandıran heykeller ve ikinci olarak inananların sunu olarak getirdikleri heykeltıraşlık eserleri. Bu çalışmada değerlendirdiğimiz üç parçanın hangi amaçla yapıldıklarını bilmek epigrafik kanıtımız olmadığı

¹ "Lagina Hekate Kutsal Alanından Bulunmuş Heykel Parçaları" isimli yüksek lisans tezinden alınmıştır.

² Sorumlu yazar Özge ALTUN, ozgeboker@gmail.com.

³ Mimari kabartma ya da adak kabartmaları.

için neredeyse imkânsızdır. Ancak Kutsal Alanın heykeltıraşlık kalitesini ve çeşitliliğini göstermesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Lagina, Hekate, Heykel, Tanrı, Tanrıça.

Three Fragments Of Sculptre From Lagina Hekate Sanctuary

Abstract: Lagina Hekate Sanctuary is one of the starting of the Turkish history of Archeology and Museology. Friezes of temple, each side have been carved different issue, is the one of rare examples of the Late Hellenistic Period. In addition, marble sculpture and sculpture parts are found in excavations shows us the sanctuary has made landlord from Late Hellenistic and Romans period.

Marble fragments of sculpture are constitute base of our work from found of excavations carried out under the chairmanship of Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan. Marble fragments of sculpture (3 fragments) are constitute base of our work from found of excavations. Fragments are identified and dated. The results of this study tried to determine the variation in the sanctuary sculpture. In addition quality workmanship of the masterpiece and the gods and goddesses they represent for us not only enables us to propose Hecate was worshiped in the sanctuary.

Sculptures was not the only culture products used for decoration in the ancient period. It could represent also some messages likewise power of economy or military which belong to state. Also it could product for carried out to offer their gratitude to the gods. We could not knowledge why these three pieces in the sanctuary that for votive or else. Because we haven't got epigraphic evidence about that these pieces. However, its important that the quality and variety of the sculptures of the sanctuary.

Key words: Lagina, Hekate, Sculpture, God, Goddess

Lagina Hekate kutsal alanı antik çağ coğrafyasında Karia Bölgesi⁴ içinde yer alır. Günümüzde kutsal alan Muğla ili, Yatağan ilçesi, Turgut Kasabası sınırları içinde Kapıtaş Mevkii'nde yer almaktadır.

Lagina ve çevresinde tespit edilen kalıntılara göre bölgedeki yerleşimler M.Ö. 3. bine kadar uzanmaktadır (Tırpan ve Söğüt 2005: 3). Kesintisiz olarak çevredeki yerleşimler ve kutsal alandaki tapınım devam etmiştir. Hıristiyanlık dininin yayılmasıyla birlikte şapel ve bazilika gibi yapılar kutsal alana eklenmiştir. Bu dönemde, yaşanan ekonomik sıkıntılar, sosyal sorunlar ve savaşlar bölgede nüfusun azalmasında etkili olmuştur. Son olarak M.S. 4.

⁴ Coğrafi olarak Maiandros(Büyük Menderes) ile Dalaman çayı arasında kalan ve içte Babadağ, Musa Dağı ile sınırlanan alan Karia bölgesi olarak adlandırılır.

yüzyılın 3. çeyreğinde bir deprem ile yıkılınca, tüm alanın terk edildiği anlaşılmaktadır (Tırpan ve Söğüt 2005: 3).

Hekate Kutsal Alanı 142x150 m ölçülerinde bir alanı kaplamaktadır. Kutsal Alanda gösterişli bir giriş kapısı (propylon), sunuların yapıldığı ve etrafında seramonilerin gerçekleştirildiği altar, tanrıçanın evi olan tapınak, kutsal alana gelenlerin kışın yağmurdan, yazın güneşten korunduğu stoa ve stoada seramonileri izlemeye gelenlerin oturduğu basamaklar vardır (Tırpan ve Söğüt 2005: 12).

Kutsal Alanda bugüne kadar yapılan çalışmalara göre en erken buluntu Geometrik Dönem'e ait seramiklere ek olarak, M.Ö. 5. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen terrakotta figürün parçaları (Şahin 1976: 19, Dipnot: 63).⁵ ve sikkeler önemli buluntu gruplarıdır.⁶ Bununla beraber Kutsal Alanda bugün görülebilen birçok yapı, M.Ö. 2. yüzyılda Lagina'nın bölgenin önemli bir dini merkezi haline gelmesinden sonra Stratonikeia'nın desteği ile inşa edilmiştir (Gider 2005: 30).

Lagina Hekate Kutsal Alanı antik dönem mimarisinde getirdiği yenilikler açısından ayrı bir yere sahiptir. Kutsal alanda yapılan sistemli arkeolojik kazılar sonunda sadece mimari alanda değil heykeltıraşlık bakımından da zengin bir çeşitliliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Tapınağın peristasis frizleri zaten Türk Arkeoloji tarihinin kazandığı ilk örneklerdir ve güzel bir işçiliğe sahiptirler. Bunlara ek olarak kazılar sonucunda değişik ölçülerde birçok heykel parçası bulunmuştur. Bu makalede değerlendireceğimiz üç parça bize kutsal alan içinde hem bağımsız heykellerin varlığını hem de çeşitliliğini göstermesi açısından önemlidir.

1-Heykel Parçaları⁷

Bu parçalardan ilki 97A10⁸ numaralı orta gözenekli beyaz mermerden yapılmış bayan heykeli parçasıdır (Levha 1 Res. 1). Eser omuzlarda birleştirilmiş bir elbise giymiştir. Boyundan inen "V" şeklindeki kıvrımların altında eserin tunik giydiğini gösteren kıvrımlar bulunmaktadır. Ayrıca sol omuz üzerinde düğmelerle iliklenen kısımdan eserin tunik üzerine elbise giydiği anlaşılmaktadır. Buna ek olarak sağ kısımda büyük "V" kıvrımının yanındaki kıvrımlar da sola doğru eğimli yapılmıştır. Bu bize eserin hafifçe sola dönmüş olduğunu düşündürmektedir. Sağlam olan sol göğüs üzerindeki kıvrımlar,

⁵ 1974 yılında Y. Boysal tarafından Tapınak ile Altar arasındaki alanda yapılan sondaj çalışmasında Geometrik Dönem'e ait seramikler ve M.Ö. 5. yy sonuna tarihlenen terakota figürinler bulunmuştur. Ancak Bodrum Müzesi'ne teslim edilen bu eserler müzede görülememiştir.

⁶ Tapınağın naosunda 1999, 2000 ve 2001 yıllarında yapılan kazı çalışmalarında M.Ö. 6.-1. yy arasına tarihlenen sikkeler bulunmuştur.

⁷ Heykel parçaları için kullanılan numaralar kazı envanter numaralarıdır.

⁸ Yükseklik: 0.33 m Genişlik: 0.32 m Derinlik: 0.165 m

elbisenin bağlanış şekline ve kadın anatomisine uygun olarak yelpaze gibi açılmıştır. Açılan bu kıvrımlardan bir tanesi kol kısmını oluşturarak diğeri de yaka kıvrımlarından sol göğsü ayırarak sanki çerçeve içine almıştır. Sol göğüs üzerinde ise iki tanesi daha belirgin olarak yapılmış dört kıvrım görülmektedir. Bu kıvrımlarda omuz üzerindeki bağlanma noktasından çıkarak göğüs üzerinde yanlara doğru açılmışlardır. 97A10 numaralı eserde gördüğümüz giysi kıvrımları anlaşılır ve gerçekçi işlenmiştir. Bir kısmı sağlam olan sol kol üzerinde görülen tunik düğmelerle birleştirilmiştir. Düğmelerin birleştiği yerde bu birleşme ve kumaşın inceliğine uygun ince kıvrımlar yapılmıştır ki bakıldığında kol üzerindeki özel bir düzenleme gibi görülmektedir. Ayrıca bu bölümde ikinci düğmenin yanında bir delik bulunmaktadır (Levha 1 Res. 2). Bu bize eserin sol tarafına bir şeyler eklendiğini düşündürmektedir. Belki üzerine aldığı manto kumaşı ya da esere yapılan başka bir nesnenin aplikasyonu için açılmış delikti. Ek olarak belirtmeliyiz ki eserin giysisi alışılmış giysilerin dışında (khiton-peplos) başka bir giysi olma ihtimali vardır. Eser Roma dönemi kadınlarında gördüğümüz stola (Saltuk 1997: 167)⁹ (Levha 1 Res. 3) isimli bir giysi giymiş olabilir. Bu giysiyi İmparatoriçelerin giydiğini de görüyoruz Agrippina Minor'un de bu giysi ile yapılmış heykelinin olması (Levha 1 Res. 4- Levha 2 Res. 5) bizim eserimizin de dönemin modasını takip eden soylu bir bayanın onurlandırma heykeli olabileceğini akla getirmektedir.

Ayrıca 97A10 numaralı eser küçük bir parça olmasına rağmen gerek kıvrımları gerekse görülebilen bölümlerinde hissedilen dolgun yapı eserin orijinalinde bir tanrıça heykeli, tapınakta bulunan onurlandırma heykellerinden biri ya da bir rahibe heykeli olduğunu düşündürmektedir (Gider 2005: 33 dipnot:151).¹⁰

Koruna gelmesi bakımından fazlasıyla eksik olmasına rağmen 97A10 numaralı eserin duruş pozisyonuyla ilgili bir öneri sunabiliriz. Yaka kısmında gördüğümüz sola doğru eğim yapan kıvrımlara dayanarak eserin sola doğru hafifçe dönmüş olabileceğini belirtmiştik. Bu dönüş bize Helenistik Dönem heykel sanatında genel duruşlardan biri olan bir bacağın sabit bir şekilde yere basarak kalçanın hafifçe dışa çıkarılması ve diğer bacağın yana açılarak dizden içeri doğru kıvrılmasıyla oluşturulan duruşu hatırlatmaktadır. Bu duruş Roma Dönemi eserlerinde ve Helenistik dönem eserlerinin Roma kopyalarında da sıklıkla kullanılmıştır (Levha 2 Res. 5).

⁹ Stola Antik Roma'da Roma vatandaşı hakkına sahip bulunan kadınların gömlek üzerine giydikleri kollu ya da kolsuz giysi.

¹⁰ Kutsal Alan'da tanrı, tanrıça, imparator, rahip, rahibe, anahtar taşıyıcı ve halkın onurlandırdığı kişilere ait 16 heykelin varlığı yazıtlarla sabittir.

Bütün bu değerlendirmelere rağmen eserin yapılış tarihi hakkında net bir tarih vermek imkânsızdır. Ancak, eserin yukarıda belirttiğimiz özellikleri dikkate alınarak, M.Ö. 1.yy'ın sonu M.S. 1.yy'ın başında yapılmış olabileceği önerilebilir.

98A153 numaralı ikinci parçamız (Levha 2 Res. 6) da aynı kalitede orta gözenekli beyaz mermerden yapılmıştır¹¹. Baş ve kollar tamamen eksiktir. Bacaklar ise diz hizasından itibaren kırıktır. İki parça halindedir. Sol kolun sonradan vücuda eklendiği, sol kol kısmında görülen kenet deliğinden anlaşılmaktadır (Levha 2 Res. 7). Sağ kol vücutla beraber işlenmiştir (Levha 2 Res. 8).

Kısa khiton (olasılıkla) üzerine manto giymiş şekilde yapılmıştır. Gerdanı açık bırakacak şekilde omuzlardan birleştirilerek yapılmış khiton, yaka üzerinde yay şeklinde bir kıvrım oluşturmuştur. Khitonun yapılışıyla orantılı olarak kolların altına doğru ve kadın anatomisine bağlı olarak göğüslerin yanlarına doğru, kıvrımların açılarak göğüsleri çevreledikleri görülmektedir. Göğüslerin arasında kalan kısım neredeyse boş bırakılmıştır. Sadece bel kısmında mantonun sarılmasıyla oluşturulan kemerin üzerinde iki kalın kıvrım parçası görülür. Sağ kol altında giysinin yukarı çekilip kemer üzerinden sarkıtılmasıyla oluşturulan kolpos kısmı, sol kol altında mantonun aşağıya sarkıtılmasıyla oluşturulmuştur. Eserin bel kısmına geldiğimizde; sol omuz üzerinden iki parça halinde atılan mantonun, bel üzerinde burğu şeklinde topar yapılarak kemer gibi sarıldığı görüyoruz. Omuz üzerinde iki parçaya ayrılan mantonun sağ parçası, göğsü çevreleyerek diğer kısmı ise sol kol altında kolpos yaparak kemer içinden geçirilerek bacak üzerine ve yan tarafına sarkıtılmıştır. İlginç bir şekilde sağ tarafta da manto kıvrımlarının bir parçası kemer üzerinden sarkıtılmış kalan kısmı kemer altından geçirilerek sağ kalça üzerinden bacaklara sarkıtılmıştır.

Eserin bel kısmında burğu halinde kemer yapıldığı görülür. Kumaş verev şekilde kıvrımlarla işlenerek burğu yapıldığı vurgulanmıştır. Manto kumaşının kalınlığı bu kumaş üzerinde gördüğümüz derin kanallardan ve kıvrımların etli yapısından anlaşılmaktadır. Bele sarılan mantonun altından devam eden khiton karın kısmının hemen altında içe doğru katlanarak bir kat oluşturulmuştur. Bu katın üzerinde göğüslerin arasında gördüğümüz iki kalın kıvrımın aşağıda devam ederek bir kıvrım çanağı oluşturduğu görülür. Çanak şeklindeki bu kıvrımların altında, sanki parmakla oyulmuş gibi derin bir kanal görülmektedir. Aynı bölümde bahsettiğimiz kıvrımların sağında yay şeklinde derin işlenmiş bir kıvrım ve ona paralel verev şekilde bir kanal görülmektedir. İçe katlanarak kat oluşturulan bu kısmın uçları dalgalar halinde verilmiştir. Bu

¹¹ Yükseklik: 0.90 m Genişlik: 0.41 m Derinlik: 0.27 m

bölümde sanatçı muhtemelen hareketle giysiyi uyum içinde göstermek istemişti. Ancak yukarıda özelliklerini belirttiğimiz bu kıvrımlarda giysiyle uyumdan çok gereksiz bir yapaylık ve doğal olmayan kıvrım yapısı gözlenmektedir. Eserin yan kısımlarında ise manto kıvrımlarının şematik bir biçimde zikzak olarak aşağıya indirildiği görülmektedir.

Etek kısmına geldiğimiz zaman giysi kumaşının özellikle bacaklar üzerinde çok ince işlendiğini görmekteyiz. Sağ bacak üzerinde ince yivler halinde işlenmiş kıvrımlara ek olarak bacağın sağ tarafında ve ortasında elbise boyunca devam ettiği anlaşılan iki düz kıvrım görülmektedir. Bu kıvrımlar yuvarlatılmış sırtlı ve durağandır. İki bacak arasında birbirinden kanallarla ayrılmış üç parçalı kıvrım demetinin sağ bacak üzerindeki gibi düz bir şekilde aşağıya indiği hareketsiz yapısından anlaşılmaktadır. Sol bacak üzerinde ise ince yivlerle işlenerek gösterilmiş etek kumaşı üzerine düşen zikzak manto kıvrımları gösterilmiştir. Eserin genelinde yoğun kıvrımlar görülmektedir. Ancak bu kıvrımların canlılığı ve harekete etkinliği yoktur.

Eserin duruşu hakkında kesin bir görüş belirtmek iddialı olur. Sadece elbise kıvrımlarının genel yapısına dayanarak eserin sağ bacağının sabit bir şekilde yere bastığını, sol bacağın ise hafifçe yana açılarak adım atar şekilde öne doğru uzatılmış olabileceğini söyleyebiliriz. Kolları ve başı eksik olduğu için bunların pozisyonları hakkında bir yorum sunamıyoruz.

97A153 numaralı eser olasılıkla bir tanrıça heykeliydi. Mantonun burğu halinde sarılarak kemer altından bacak üzerine sarkıtılması genellikle Artemis heykellerinde görülmektedir. Bu heykellerde manto ya iki parça halinde kemer altından sarkıtılır (Levha 3 Res. 9) ya da arkada hareketle bağlantılı dalgalanır şekilde gösterilmektedir (Levha 3 Res. 10). Ayrıca tapınağın batı frizleri üzerinde gördüğümüz Artemis figürünün (Levha 3 Res. 11) kıyafetinin benzerliği de bu eserin Artemis için yapılmış bir heykel olduğunu düşündürmektedir.

98A15 numaralı eseri Artemis olarak düşünmemizin nedeni aynı bölgede yer alan Koranza antik kentinde Hekate, Apollon ve Artemis'e tapınım yapılmaktaydı ve Lagina bu antik kentin en önemli demoslarından bir tanesiydi (Tırpan ve Söğüt 2005: 3). Dolayısıyla Lagina Hekate Kutsal Alanında Apollon ve Artemis'e hatta Leto'ya bile tapınım yapılması muhtemeldir¹². Ayrıca Karia bölgesinin kült dağılımı düşünüldüğünde Artemis tapınım alanlarının çok sayıda oluşu bu düşünceyi desteklemektedir.

Eserin tarihlendirilmesinde bizim için belirleyici unsur giysi kıvrımlarıdır. Kıvrımlarda aşırı yapaylık yoktur ancak bacak arasından düz bir

¹² Lagina'da 2011 yılında yapılan kazılarda bulunan bronz Efes Artemisi heykelciği bunu kanıtlar niteliktedir.

şekilde aşağıya inen kıvrımlarda ve giysi kıvrımlarının bir kısmında görülen sanki parmakla oyulmuş gibi derin görüntü doğallıktan uzaktır. Ayrıca kıvrımların durağan yapısı M.Ö. 2.yy'ın ikinci yarısı ya da M.Ö. 2.yy sonlarına doğru yapıldığını düşündürmektedir¹³.

Son parçamız değindiğimiz iki eserden farklı olarak alt gövde parçasıdır. 07LYB-M04¹⁴ numaralı eserin mermer kalitesi diğer iki eserle aynı kalitededir ki kutsal alan için eser üreten bir atölye olabileceğini düşündürmektedir. Eser (Levha 3 Res. 12) karın altından itibaren üst gövde ve ayak bilekleri hizasından itibaren ayaklar eksiktir. Sağ tarafta bacağın ve dizin üst yüzeyi, sol tarafta dizin ve alt kısmın üst yüzeyi tahrip olmuştur.

Oturur şekilde betimlenmiş eserin bir bayana mı yoksa bir erkeğe mi ait olduğu anlaşıl原因mamaktadır. İnsan anatomisine uygun ölçülerde yapıldığı anlaşılmaktadır. Figür himation giymiştir. Vücuda dolanan himation kumaşının artan kısmının tomar yapılarak bacaklar üzerine oradan da sol tarafa sarkıtıldığı görüyoruz. Bacaklar üzerinde kumaşın çukur bir yapı oluşturduğu görülmektedir. Bu bize oturma pozisyonunda yapılmış eserin bacaklarının aralık olduğunu göstermektedir. Dizlerin ve bacakların üzeri tahrip olduğu için bu alandaki kumaş yapısını bilemiyoruz. Ancak sağ ayak bileğine doğru sağlam kalan kısım üzerinde üç parça kıvrımın sol diz üzerine doğru "S" çizerek uzandığı görülmektedir. Ayak bilekleri ve ayaklar eksik olduğu için hem ayakların pozisyonunu hem de bu bölümdeki kumaşın yapısını bilemiyoruz.

Eserin giysisinde gördüğümüz kıvrım yapısından oturuş pozisyonunu belirleyebiliyoruz. Olasılıkla bacaklar hafif aralanarak, sağ bacak dizden geriye doğru çekilmiş, sol bacak ise oturuşa uygun şekilde dizden kırılarak düz bir şekilde yere basmaktadır. Bu tip oturuş pozisyonunu genellikle tanrı heykellerinde görmekteyiz (Levha 4 Res. 13). Eserin sahip olduğu pozisyonun benzer olması bir tanrı heykeline ait olabileceğini düşündürmektedir.

07LYB-M04 numaralı parçanın tarihlendirilmesini yapabileceğimiz çok özelliği yoktur. Görülebildiği kadarıyla kıvrımların gerçekçi yapısı, oturuş pozisyonunda hissedilen ve sanki kalkacakmış izlenimi veren dinamik havası eserin M.Ö. 2. yy'ın ikinci yarından olabileceğini düşündürmektedir.

2-Değerlendirme

Kazılar sonucu açığa çıkarılan bu parçalar bize kutsal alanda kaliteli mermerden yapılmış, bağımsız heykellerin bulunduğunu göstermektedir. Antik dönem pagan inanışları göz önüne alındığında tapınakların tanrı ve tanrıça heykelleri ile donatılması dine bağlılığın ve tanrıya duyulan saygının göstergesidir. Buna ek olarak sadece tanrı ve tanrıçaların değil kutsal alana

¹³ 97A153 numaralı eser olasılıkla Klasik Dönemde sıklıkla gördüğümüz Artemis heykellerinin Hellenistik dönem kopyalarından bir tanesiydi.

¹⁴ Yükseklik: 0.53 m, Genişlik: 0.42 m, Derinlik: 0.33 m

yardım etmiş ya da kamusal faaliyetlerde etkin olan kişilerin de heykellerinin veya portrelerinin kamusal alanlara dikildiğini biliyoruz. Günümüzdeki kutsal mekânları düşünecek olursak camiler çinilerle, birbirinden değerli halılarla, ihtişamlı taç kapılarıyla, kiliseler vitraylarla, azizlerin heykelleriyle, sinagoglar da aynı şekilde kendi dinsel simgeleriyle dekore edilmektedir. Öyle ki her dini yapı inana göre Tanrının evidir. Doğal olarak Antik Dönem'den beri, en yüce yaratıcının evine girince insanlar mistik havayı hissetmek ve huzur bulmak istiyordu. Zengin bir dekorasyon hem Tanrının evini güzelleştiriyor hem de ziyaretçilerine huzur veriyordu. Lagina Hekate Kutsal Alanı'ndaki heykeltıraşlık eserlerde büyük bir olasılıkla aynı amaçla yapılmıştı. Hediye olarak getirilmiş eserler ya da onurlandırma heykelleri Tanrıçaya duyulan şükranın bir göstergesi olarak Kutsal Alanda sergileniyor olmalıydı.

Burada tanımladığımız üç parça oldukça kaliteli işçilik göstermektedir. 97A10 numaralı eser olasılıkla bir tanrıça ya da imparatoriçeyi temsil etmektedir. 98A153 numaralı eser yukarıda da belirttiğimiz üzere Karia bölgesinde yoğun tapınım gören Artemis'e ait olmalıdır çünkü eserin kıyafetini Artemis ve Amazonlar dışında giyen yoktur. İşçilik göz önüne alındığında Amazon olma ihtimali düşmektedir. Sadece unutmamamız gereken nokta yerel bir anlayışla Hekatenin bu şekilde gösterilmesi olasılığıdır ki Hekatenin dini ağırlığı göz önüne alındığında böyle kısa khitonla gösterilmesi zordur. 07LYB-M04 numaralı eserin cinsiyeti belirsizdir. Bir tanrıya ait olabileceğini gerekçeleri ile belirttik. Ancak Demeter, Hera gibi tanrıçaların tahtların da otururken giysi kumaşının bu şekilde yapılan heykellerinin olduğunu da belirtmeliyiz. Bayanların giysi kumaş kıvrımları dikate alındığında daha dökümlü, bacak hareketleri daha naif olduğu için bu parçanın bir erkeğe ait olması muhtemeldir. Bunun yanında bu parçalar kutsal alanda sadece Hekate'ye tapınım yapılmadığını düşündürmektedir. Kutsal Alanda hangi tanrı ve tanrıçaların heykellerinin olduğunu, devam eden kazı çalışmaları sonucunda açığa çıkacak olan heykel parçaları, heykeller ve yazıtların vereceği bilgiler ışığında öğreneceğimizi umuyoruz.

KAYNAKLAR

- Ahmet Adil, Tırpan- Bilal, Söğüt (2005), Lagina, Muğla.
Giorgio, Bejor (1991), Le Statue, Hierapolis Scavi e Ricerche III, Roma.
Mustafa Çetin, Şahin (1982), Die Inschriften von Stratonikeia IK 22.1, Bonn.
Jane, Fajfer (2008), Roman Portrait in Context, Berlin.
Peter, Baumeister (2007), Der Fries Des Hekateion Von Lagina- Neue Untersuchungen zu Monument und Kontext, Byzas 6, Ege Yayınları, İstanbul.
Secda, Saltuk (1997); Arkeoloji Sözlüğü, İstanbul.
Yusuf,Boysal (1967), Grek Klasik Devir Heykeltıraşlığı, Ankara.
Zeliha, Gider (2005), Lagina'daki Dor Mimarisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli.

Alternatif kaynakça

- Ahmet Adil, Tırpan- Bilal, Söğüt (2001), Lagina Hekate Temenosu 1999 Yılı Çalışmaları, 22. KST-II, Ankara , 299-31.
A, Schober (1933), Der Fries des Hekateions von Lagina, IstForsch 2, Berlin.
D, E, E, Kleiner (1992), Roman Sculpture, New Haven and London.
F., Rumscheid (1994), Untersuchungen zur Kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus I-II, Mainz.
R. R. R., Smith (2002), Hellenistik Heykel, çeviren Ayşin Yoltar Yıldırım, İstanbul.
R., Özgan (2013), Roma Portre Sanatı I, Ege Yayınları, İstanbul.
R., Özgan (2013), Roma Portre Sanatı II, Ege Yayınları, İstanbul
W.H. Waddington (1870), Incription Grecques at Latines Receuillies en Grece at en Asie Mineure, Paris.

Makale Türü:Araştırma- derleme

Geliş Tarihi:18.02.2016

Kabul Tarihi:14.04.2016

P. A. Webb (1996), *Hellenistic Architectural Sculpture: figural motifs in western Anatolia and the Aegean Island*, London.

Resim Listesi

Resim 1: 97A10 numaralı eser. Lagina Kazı evi depo.

Resim 2: 97A10 numaralı eser sol kol detayı. Lagina Kazı evi depo.

Resim3:Stola. <http://www.vroma.org/~bmcmanus/clothing2.html>.

Resim 4: Agrippina Minor. Jane, Fajfer (2008), *Roman Portrait in Context*, Berlin, fig. 259.

Resim 5: Agrippina Minor detay. Jane, Fajfer (2008), *Roman Portrait in Context*, Berlin, fig. 260.

Resim 6: 98A153. Lagina Kazı evi depo.

Resim 7: 98A153 sol profil. Lagina Kazı evi depo.

Resim 8: 98A153 sağ profil. Lagina Kazı evi depo

Resim 9: Artemis (Vatikan Müzesi). Yusuf, Boysal (1967), *Grek Klasik Devir Heykeltıraşlığı*, Ankara, resim 94.

Resim10:Artemis(Pergeden).Antalya Müzesi

Resim 11: Lagina Hekate Tapınağı batı friz Artemis.

P. Baumeister; *Der Fries Des Hekateion Von Lagina- Neue Untersuchungen zu Monument und Kontext*, Byzas 6, Ege Yayınları, İstanbul, 2007, tafel 42.

Resim 12: 07LYB-M04. Lagina Kazı evi depo.

Resim 13: Serapis (Hierapolis'ten). Giorgio, Bejor (1991), *Le Statue, Hierapolis Scavi e Ricerche III*, Roma, tav. 2a.

RESİMLER

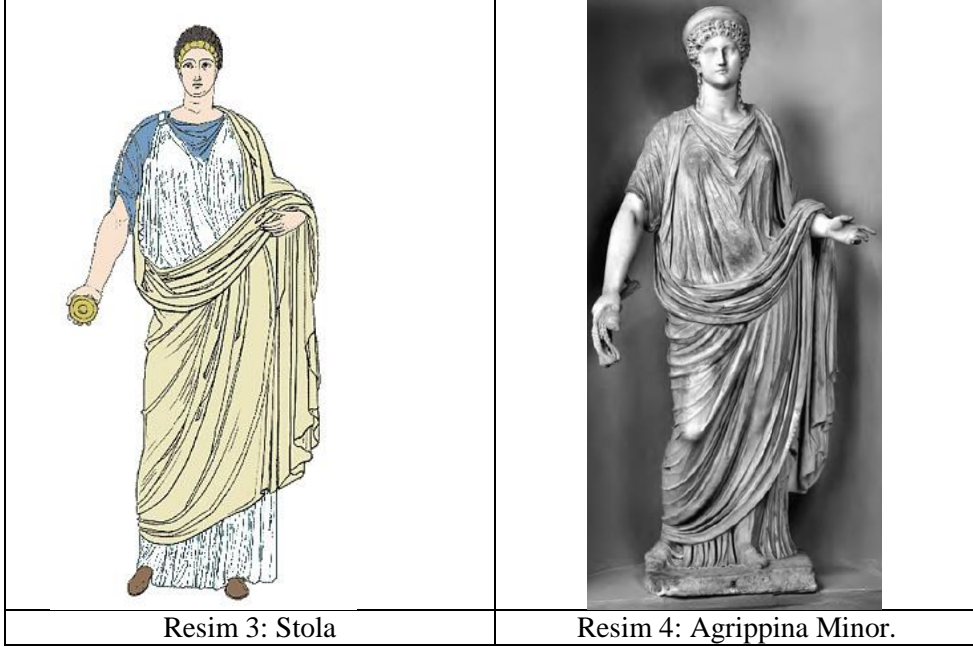
Levha 1

	
Resim 1: 97A10 numaralı eser	Resim 2: 97A10 numaralı eser sol kol detayı.

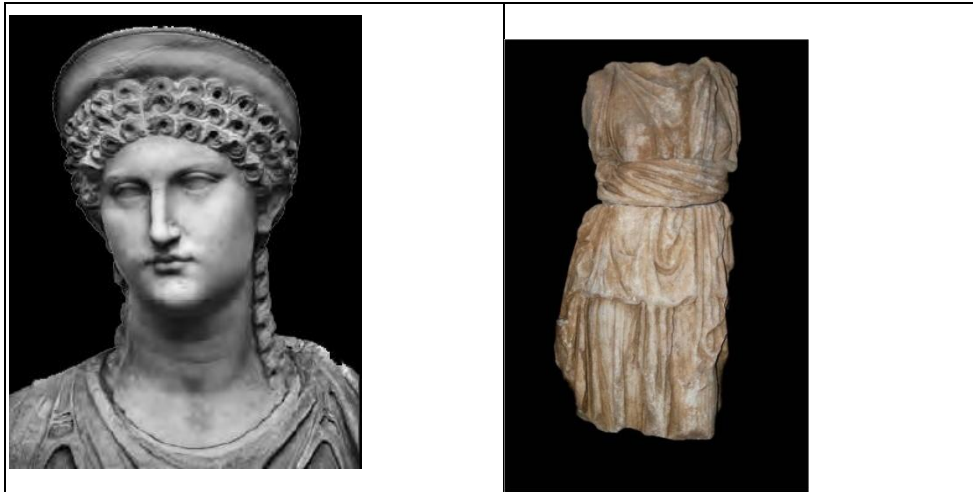
Makale Türü:Araştırma- derleme

Geliş Tarihi:18.02.2016

Kabul Tarihi:14.04.2016

Levha 2

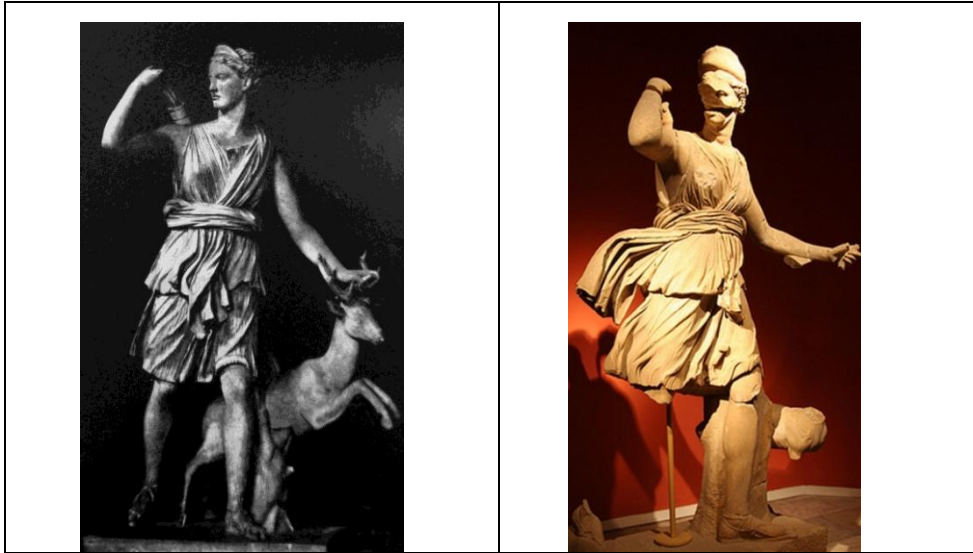

Resim 5: Agrippina Minor detay.

Resim 6: 98A153

Levha 3

Makale Türü:Araştırma- derleme

Geliş Tarihi:18.02.2016

Kabul Tarihi:14.04.2016

Resim 9: Artemis Versailles.

Resim 10: Artemis (Pergeden).

Resim 11: Lagina Hekate Tapınağı batı friz Artemis.

Resim 12: 07LYB-M04

Levha 4

Makale Türü:Araştırma- derleme

Geliş Tarihi:18.02.2016

Kabul Tarihi:14.04.2016

